

Fagetisk praksis er et felles ansvar

Ole Magnus Vik
Fagetisk råd i Psykologforeningen
olemagnusvik@hotmail.com

Cathrine Eide
Fagetisk råd i Psykologforeningen

Forfatterne har fylt ut interessekonfliktskjema og oppgir ingen interessekonflikter.

Anne-Kari Torgalsbøen kritiserer psykologenes forhold til åpenhet om psykisk helse. Fagetisk råd (FER) oppfordrer til fagetisk refleksjon og avfeier klare og tydelige retningslinjer.

Ole Magnus Vik og Cathrine Eide

Foto: Agnete Brun / Privat

FER er enig i mye i Torgalsbøens kronikk Psykologers ukritiske omfavnelse av åpenhetskulturen (Torgalsbøen, 2026), blant annet hvor avgjørende en god rolleforståelse er når vi psykologer opptre utenfor klinikken, samt viktigheten av å forvalte tilliten fra samfunnet skikkelig. I tillegg fremhever Torgalsbøens tekst det *tragiske* aspektet ved fagetikken vår: hvordan noe – som for eksempel åpenhet – aldri er så godt at det ikke også kan bli et onde. FERs inntrykk er at enigheten også gjelder for de fagetiske rådene som har sittet i de foregående periodene.

FER er imidlertid uenige med Torgalsbøen i beskrivelsen av her-og-nå-situasjonen, som hun antyder er et «fagetisk havari» for profesjonen. Vi er usikre på om et slikt argument, samt en tilsynelatende mistenkeliggjøring av beveggrunnene til alle psykologer som er aktive i media, bidrar til å gjøre debatten konstruktiv. Så vidt vi vet, har ikke norske psykologer en påfallende lav fagetisk kyndighet sammenlignet med andre profesjoner i helsevesenet.

FER tror heller ikke åpenhetsnormer «omfavnes ukritisk». Vårt inntrykk er at de fleste norske psykologer ville tenkt seg om både en og to ganger, og ofte endt opp med å si nei, før et kamera fikk komme inn i terapirommet. Med mindre Torgalsbøen kan belegge påstanden om at norske psykologers fagetiske praksis «har spilt fallitt», vil hennes beskrivelser av status presens i beste tilfelle være unyanserte og i verste tilfelle fremstå som mindre respektfulle.

Retningslinjer gir en falsk trygghet

Torgalsbøen refererer flere ganger til fagetiske *retningslinjer*, og oppfordrer i likhet med Holgersen (2025) FER til å komme tydeligere på banen med «klare» og «(tydelige)» handlingsregler for «hvordan vi som psykologer bør opptre». Her etterspørres noe FER hverken har mandat til, eller som vil bidra til å fremme en god fagetisk psykologisk praksis. Psykologforeningen har ikke hatt fagetiske *retningslinjer* siden 1998, da de nordiske fagetiske rådene i fellesskap bestemte seg for å gå bort fra en statisk, normerende *retningslinjeetik* og over til en mer dynamisk og refleksiv *prinsippetikk*, blant annet fordi en slik etikk skulle bedre fange kompleksiteten og bredden i våre etiske utfordringer (Øvereide, 2025).

Fagetikken er en veileder for psykologers arbeid. Slik Torgalsbøens egen tekst viser, vil imidlertid fagetiske hensyn – for eksempel verdien av breddeformidling av psykologisk kunnskap vs. respekt for kompleksiteten i faget – ofte havne i konflikt med hverandre. En fagetikk med «klare og tydelige» regler vil ikke være like godt egnet til å håndtere slike naturlige fagetiske spenninger. Vi i FER mener derfor at å gå tilbake til en retningslinjeetik er en dårlig løsning. Vår frykt er at retningslinjer bare vil gi psykologer en falsk trygghetsfølelse, der den fagetiske refleksiviteten i realiteten *sløves* heller enn skjerpes. En slik forståelse har også støtte i forskningsfeltet, som nevnt i et tidligere innlegg (Vik & Garmannslund, 2025).

Åpenhet har alltid en pris

Kanskje enkeltindividene som har brettet ut sitt mest private i offentligheten, har betalt den største prisen for et samfunn som har fått større åpenhet rundt psykisk uhelse. Hvis økt åpenhet også kan sies å være et gode, må vi i så fall velge mellom hvilke goder vi er mest komfortable med, og ikke minst hvilke onder vi er minst komfortable med. Noe av det mest fagetisk relevante blir da å passe på at prisen ikke blir for høy for enkeltpersonene som deler sine historier, selv der disse har samtykket og ønsker å delta.

FER ønsker å bidra til at psykologer kan styrke sin fagetiske muskel, både i terapirommet og i det offentlige rom. Vi trener muskelen best gjennom en grundig, kontinuerlig og tidvis ganske nådeløs selvrefleksjon, heller enn med en «etikkmmanual». Hovedansvaret for god fagetisk praksis ligger dessuten på den individuelle psykologen, og FER har verken ressurser, ønske, mandat eller kunnskapsmessig belegg til å være et moralpoliti.

FER er ti vanlige psykologer som, i tillegg til sine ordinære jobber, har fått tillit fra Landsmøtet til å fortolke og løfte frem en fagetisk visjon basert på fellesnordiske etiske prinsipper. For å fremme fagetisk kyndighet ønsker vi å fortsette å bidra med tekster i *Psykologtidsskriftet* der vi aktualiserer fagetiske tema, samt å være tilgjengelige for medlemmer som ønsker å diskutere fagetiske problemer. Minst like viktig er det å få på plass en grundig teoretisk og empirisk forankring for fagetikken i NPF.

Torgalsbøen og flere andre har kritisert vår fagetikkvisjon. FER ønsker konkurrerende visjoner velkommen. Men all den tid vi er enige om at det etikkteoretiske fundamentet og den fagetiske praksisen i NPF bør være evidens- og kunnskapsbasert, hviler bevisbyrden på dem som måtte ønske et annet fagetisk fundament for vår profesjon.

Referanser

Holgersen, H. (2025). Farlig svakt av Fagetisk råd. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 63(1).
www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as12ae-farlig-svakt-av-fagetisk-rad

- Torgalsbøen, A. (2026). Psykologers ukritiske omfavelse av åpenhetskulturen. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2026as01ae-Psykologers-ukritiske-omfavelse-av-åpenhetskulturen
- Vik, O. M. & Garmannslund, M. (2025). Hvilken fagetikk skal Psykologforeningen ha? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. www.psykologtidsskriftet.no/artikkel/2025as12ae-Hvilken-fagetikk-skall-Psykologforeningen-ha
- Øvereide, H. (2005). *Fagetikk i psykologisk arbeid* (3. utgave). Cappelen Damm Akademisk.

